

ՏԱԽԱՐԱՆ

ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԹԵՐԹ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔՆՆԱԴԱՏԱԿԱՆ

Կը Հրատարակուի Շաբաթը մի Անգամ

ԲԱԺՆՈՐԴԱՊԻՆ Պարկարիտ համար տարեկան 10 ֆր. » » վեցամսեայ 5 » » » եռամսեայ 4 » Արտատահմանի համար տարեկ. 12 » » » վեցամսեայ 6 » ՎՃԱՐՄԱՆԻՔ ԿԱՆԻՍԻԿ	Նամակ, ծրար եւ քայք պէտք է օրկել հետեւեալ հասցեով ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ՝ ՉԱՔՐԵԱՆ Տէր և Խմբագիր Տաւրոս շաբաթաթերթի Х. Чакрянъ Редакторъ на вѣстникъ „ДАВРОСЪ“ Варна България Отговорникъ Н. Драгулевъ H. TCHAKERIAN Rédacteur du Journal DAVROS Varna (Bulgarie).	ՊԱՅՄԱՆՔ Խմբագրութեան եկամտ գրութիւնք կը հրատարակուին մասամբ կամ ամբողջութեամբ : Հրատարակուած ու չը հրատարակուած ձեռագիրներ ետ չեն տրուիր : Դանուցման տողը 20 անթ. : Երեքէն աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն : Դանուցմունք կ'ընդունուին ամէն լեզուաւ :
--	---	---

ԽՕՍՔ ՀԱՍԿՆԱՆՔ

Արդարեւ ճշմարտ իստանձնած դերը, պաշտօնը կամ ուղղութիւնը իրիսա ծանր են : Ասիկա լեռնցի զէլթունցիի մը յանդգնութիւնն է :

Առանց սեթեւեթի, առանց ծածկոցի ու ծածկանունի, աներկեւան եւ բացարձակ համարձակութեամբ ձաղկել ամեն կողմ, ամեն զեղծ մունք, խարաղանել ու մտրակել դիմադի տակ ինքզինքնին վաճառքի դրած կամ հանած կարգ մը կեղծաւոր եւ իսկապէս հրէշ ասպատակներու՝ քու եւ անագնիւ արարքներն ամեն մարդու գործ չէ, մանաւանդ այնպիսի ժողովուրդի ու ազգի մը մէջ, ինչպէս է Հայ ժողովուրդն ու Հայ ազգն, որուն մէջ ասակաւին սեթեւեթն, կեղծաւորութիւնը ու պնակալիզութիւնը մեծ տեղ ու մեծ առաւելի ունին եւ ուր՝ անաչառ ու անկաշառ քննադատութեան փրկարար օգտակարութիւնն պէտք եւ դաժին չափ հասկցուած չէ . . .

Հարուստ ճանչցուած չարիքն՝ պատառաբանող շողքորթներ կը փնտռէ եւ գովեստի չալլանքներուն մէջ միայն իւր փառքը կը տեսնէ, որուն համար կը ապ հոգին ալ, գրամն ալ, առանց մտառելու սաւ կայն թէ՛ ըրածը անբարոյականութիւն է, անազնութիւն է . . .

Երբ կարող ունենան կամ զուրուշի համար սատկող այդ չարիքն ալապէս կը մտածէ, անդին, անօթին, աղքատն իւր պէտքերը ձեռք բերելու համար օգային գղեակներ կ'երազէ, մերկութիւնը ծածկելու համար կանգուն մը կտաւ ունեցողին կը ծնրադրէ, եւ մօտաւոր ազատ ապագայի մը տենդոյն խեղագարեալ առաջին խոստացողին կը ապ ինչոր ունի, դա անաչխատ երջանկութեան տիրանալու յիմար յոյսն է որ, միջը ծակ օղակի մը պէս կանցնի աղքատին, չբաւորին վիզն, որով կ'երթայ հոն ուր՝ ոչ

երբէք մտքն կրնար անցունել :

Ահա այս ժողովրդային ընդհանուր թուրութեան առջեւն է որ կը սողոսկին աղուէսամիտ խաբեւայներն եւ կ'օգտուին անկէ, ամենքին ճաշակին ու արտօսկներուն համեմատ ծրագիրներ սարքելով պիտո ու կեդրոն անուամբ հարուստ թէ աղքատ համահաւասար իրենց ստոր շահագործութեան ասպարէզ գտնելով առանց ամօթոյ, առանց պատկառանքի հարիւր հազարաւոր նահապետներու դիակներուն հանգէպ անխղճօրէն չորթուած գրամներով իրենց դարտակ եւ անբարոյական փորներուն յագուրդը մտածելով :

Այդ աղուէսամիտ ֆառոր Պետրոսներն կամ աւելի հիշդը՝ այդ յեղափոխութեան գաճաճներն՝ արդէն ազատութիւններն ձեռք բերած Պուլկար եղբարց յեղափոխական հիմնադիր դիւցազանց անուններն ալ կը յեղեղեն, առանց միջավայրին, հանգամանքներուն նպաստաւոր կամ աննպաստ կողմերը գիտնալու կամ հաշիւի առնելու վասիլ լեւոկիի, խրիթօ Պօթէվի, Սթօյանօի եւ Գարապէթօֆներու սրբացեալ անուններն ալ օրինակ բերելու յանդգնութիւնը կը գործեն, որպէս թէ՛ այդ անմահ յիշատակաց արժանի Պուլկար յեղափոխական դիւցազուններու նման յեղափոխականներ են եւ իրենք . . .

Հայ ժողովուրդ այս ամեն Ռուսենական դարձուածոց առջեւ ես կը տեսնեմ որ դուն ես գլխաւոր մեղաւորը, որ տակաւին մութերուն մէջ կը խարխուփես եւ միամիտ ու անտարբեր կը դիտես քու անուամբ դարձուած ու սարքուած խաղերն ու խաբեւայութիւններն ու չես հանգէպ գար բացարձակ կտրիճ հասկացողի մը պէս այդ կեղտոտ դիմակներն պատուելու ու անոնց երոսն ի վեր որոտընդոստ պողալու :

Մեր Պուլկար եղբարց ազատութեան հերոսներն թէեւ Պոլիս կը գործէին, սակայն Պոլսոյ փողոցներ

ուն մէջ ինքսանէ ժիշեկի չը պայթեցուցին : Պուլկարներու գործիչներն ձեռք նման կաւկասէն փախած, խորագած անխիստականներ չէին, այլ իրենց Հայրենիքի իսկաւիպ զաւակներն, որոնք գիտէին ու կը ճանչնային Պուլկարիոյ ամեն ծակն ու ծուկն իրենց ձեռքի վրայ գտնուած մասնետուն պէս . . .

Անոնց կեդրոն ու ապաստանաւան եղող Ռումանիան հեռու տեղ մը չէր, այլ իրենց զրացնետուն, իրարու ձայն կը լսէին Դանուբի եզերքէն եզերք կամ Կրանիցաեկ Կրանիցա (սահմանէ սահման) իրարու հետ կը խօսէին, անոնք գործեցին ու գիւցազնացան իրենց բուն ծնայ ու մեծցած հայրենիքին մէջ :

Պոլիս, Լոնտօն ու Ժընէվ Պուլկար գործիչներուն աւելի մօտ էր, սակայն անոնք չը վազվտեցին այն կողմերը իրենց պիտո ու կեդրոն սարքելու կամ ցեցի պէս յեղափոխական ենք ըսող երեւակայական դպրոցի աշակերտ սօնքիչտաններուն պէս մենք հանգիստ նստինք Լոնտօն, Ժընէվ, Թիֆլիս կամ վառնայի Տոնալը եւ Պուլկարները թող ջարդուին, որքանն ու թըշուառանն չըսին . . . Գօնաէրքներ կազմելով շերտեցին ու չը ցատկոտեցին . . . Ծանրաւներու ու գարեջրատանց մէջ ամբողջ ազգի մը ճակատագրով չգրադեցան . . . Այլ ժողովուրդին հետ եւ անոնց կարապետն ու առաջնորդն ըլլալով մեռան ու դիւցազնացան :

Անոնք ձեզի պէս մեծ պետութեանց զգուանքը չը հրաւրեցին իրենց վրայ, ընդ հակառակը անոնց գէթ մէկին եւ ամենակարեւորին համակիր արգահատանքը վայելեցին որով միայն յաջողեցան իրենց մըթնորութիւն վրայ ուրիշ Ալեքսանդրի մը օրով չիջած ատողին վերստին փայլիլ տեսնել Ալեքսանդր Բիօրով :

Անոնք իրենց ըրածն ու չըրածը հրապարակ չը նետեցին, այլ ընդհակառակը ունեցան չափէն աւելի

զաղտնապահութիւն ինչ որ միակ հոգին է յեղափոխութեան : Թողուցին որ ապագան վճռէ ու գրէ իրենց կենսագրութիւնը եւ յաւատ զգուշացան ինքնագովական պիղծ տեսչէն, որուն համար դուք հոգի կուտաք անամթաբար :

Ժողովուրդ, պոռա՛ այս ամենը այդ գիմակաւորներու երեսին եւ մի՛ տար քու լումաներդ այդ ածպարարներուն, այն ատեն ազատ կը մնաս դու նոր փորձանքներէ, երբ արդէն անոնք չեն ունենար միջոց գարեջուրի եւ իրենց ուրիշ անորակի հաճոյքներուն գոհացմանը ու կ'աւելին կ'երթան յեղափոխութեան տաճարը աղտոտող փոշիներու պէս :

Եւ քանի որ Պուլկար յեղափոխականներու խօսքն եղաւ, մենք ալ կը խոստանանք՝ ժողովուրդ, թարգմանաբար քեզ ներկայացնել յաջորդ առթով անոնց ծրագիրը, որ ճանչաս եւ եթէ կարող ես, գտնես անոնց ու մեր տօնքիչտաներու վարմանցը միջեւ բաղդատուութեան ամենափոքրիկ եզր մը :

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

(Անցորդի մը օրագրէն)

1898 Փետր. 27

Պուլկար :

Բ.

Միւր տիւրը օրագիրները Ֆիլիպէէն սկսելու պատճառը շատ պարզ ու ակնբեր է : Այն տեղ աւելի անտես առնուած են յեղափոխութեան համար աշխատող կարգ մը անձերու իսկատիպ նկարագիրը, սկզբունքն ու նպատակը . . . Այն տեղ կը կատարուին մութին մէջ սարքուած, մութին մէջ ծածկուած ու մութին մէջ անհետացած տեսակ տեսակ մեքենայութիւններ, դաւադրութիւններ, երկպառակութեան ծնունդ տուող եպերեկի ու այլան

Յառաջիկ է տեսնել որ մամուլին
դերը ցարդ չէ հասկցուած մեր մէջ,
որուն բմբռնումը ներկային անըս-
տոյզ գրութեան համար անհրա-
ժեշտ էր մեզի, որովհետեւ առով
էր որ պիտի կրնայինք պարբերա-
կան հարուածներու ազդեցութեան
տակ թմրած՝ և անաւարբերութեան
քունը քնացող ժողովուրդի մէկ մեծ
մասը ցնցել և օժտել անիկա մամուլ
և աննկճուն գաղափարներով: Վեր-
ջին մէկ քանի տարիներու ընթաց-
քին մէջ, աննշան բացառութեամբ
մեր թերթերը եղած են միշտ ան-
հատական շահերէ ու նկատումներէ
կաշկանդուած տափակ թերթեր,
և մեր խմբագիրները, մեծ մասամբ
անձեռնհաս և անկարող մարդիկ,
չունենալով ժողովուրդի մասնաշա-
կան զարգացումը և իտէալական
ձգտումները առաջացնելու գալա-
փարը, չունենալով գէթ իրենց հա-
մար որոշ ուղղութիւն մը, այլ ըրի
թերթի մը խմբագիրը կուշտելու
և կամ տպրուստ մը հայթայթելու
մարումայն թեւադրուած, առանց
պէտք եղած մտային պաշարը հա-
ւաքած ըլլալու, ձեռնարկած են
թերթի մը հրատախակութեանը,
և այսպէս իրենց նեխած ուղեղի
զստանցանքները ու յոխորտանք-
ները թափելով թունաւորած ու
փթացուցած են ժողովուրդի սիրտը
ու միտքը, մարած անոր մտաւորա-
կան հայեացքները: Եւ անցմէ զտա-
նելած են իրենց պաշտօնին բացար-
ձակապէս անգիտակից խմբագիրներ
ալ, որոնք չկրնալով ուրիշ ունէ
կերպով առաջ տանիլ իրենց դաւա-
նած կեղծ վարդապետութիւնները,
թերթ մը հրապա, ակ նետելով ան-
խղճօրէն հարուածել սկսած են ալ
ու ձախը, առանց հաստատուն
փաստեր ցուցնելու, թորհի գործիս,
հակազգային գաղափարներ տա-
րածող, փողոցային ագեւ մակդիր-
ներով ուղարտած են նոյն իսկ ա-
նանկ թերթեր, որոնք իրենց դու-
րալթեամբը, մեծապէս նպաստած
են ժողովուրդի ամեն կերպ առա-
ջոցման, և այդ կեղծարարները ի-
րենց սուտ ու խաբուսիկ դիմակին
տակ կ'ըկտած՝ կատաղութեան փր-
կովորդներն են լուսանքներ շա-
խարհագրած: Եւ անոնք որոնք իրենց
չունենալով ժողովուրդի մասնաշա-
կան զարգացումը և իտէալական
ձգտումները առաջացնելու գալա-
փարը, չունենալով գէթ իրենց հա-
մար որոշ ուղղութիւն մը, այլ ըրի
թերթի մը խմբագիրը կուշտելու
և կամ տպրուստ մը հայթայթելու
մարումայն թեւադրուած, առանց
պէտք եղած մտային պաշարը հա-
ւաքած ըլլալու, ձեռնարկած են
թերթի մը հրատախակութեանը,
և այսպէս իրենց նեխած ուղեղի
զստանցանքները ու յոխորտանք-
ները թափելով թունաւորած ու
փթացուցած են ժողովուրդի սիրտը
ու միտքը, մարած անոր մտաւորա-
կան հայեացքները: Եւ անցմէ զտա-
նելած են իրենց պաշտօնին բացար-
ձակապէս անգիտակից խմբագիրներ
ալ, որոնք չկրնալով ուրիշ ունէ
կերպով առաջ տանիլ իրենց դաւա-
նած կեղծ վարդապետութիւնները,
թերթ մը հրապա, ակ նետելով ան-
խղճօրէն հարուածել սկսած են ալ
ու ձախը, առանց հաստատուն
փաստեր ցուցնելու, թորհի գործիս,
հակազգային գաղափարներ տա-
րածող, փողոցային ագեւ մակդիր-
ներով ուղարտած են նոյն իսկ ա-
նանկ թերթեր, որոնք իրենց դու-
րալթեամբը, մեծապէս նպաստած
են ժողովուրդի ամեն կերպ առա-
ջոցման, և այդ կեղծարարները ի-
րենց սուտ ու խաբուսիկ դիմակին
տակ կ'ըկտած՝ կատաղութեան փր-
կովորդներն են լուսանքներ շա-
խարհագրած: Եւ անոնք որոնք իրենց
չունենալով ժողովուրդի մասնաշա-
կան զարգացումը և իտէալական
ձգտումները առաջացնելու գալա-
փարը, չունենալով գէթ իրենց հա-
մար որոշ ուղղութիւն մը, այլ ըրի
թերթի մը խմբագիրը կուշտելու
և կամ տպրուստ մը հայթայթելու
մարումայն թեւադրուած, առանց
պէտք եղած մտային պաշարը հա-
ւաքած ըլլալու, ձեռնարկած են
թերթի մը հրատախակութեանը,
և այսպէս իրենց նեխած ուղեղի
զստանցանքները ու յոխորտանք-
ները թափելով թունաւորած ու
փթացուցած են ժողովուրդի սիրտը
ու միտքը, մարած անոր մտաւորա-
կան հայեացքները: Եւ անցմէ զտա-
նելած են իրենց պաշտօնին բացար-
ձակապէս անգիտակից խմբագիրներ
ալ, որոնք չկրնալով ուրիշ ունէ
կերպով առաջ տանիլ իրենց դաւա-
նած կեղծ վարդապետութիւնները,
թերթ մը հրապա, ակ նետելով ան-
խղճօրէն հարուածել սկսած են ալ
ու ձախը, առանց հաստատուն
փաստեր ցուցնելու, թորհի գործիս,
հակազգային գաղափարներ տա-
րածող, փողոցային ագեւ մակդիր-
ներով ուղարտած են նոյն իսկ ա-
նանկ թերթեր, որոնք իրենց դու-
րալթեամբը, մեծապէս նպաստած
են ժողովուրդի ամեն կերպ առա-
ջոցման, և այդ կեղծարարները ի-
րենց սուտ ու խաբուսիկ դիմակին
տակ կ'ըկտած՝ կատաղութեան փր-
կովորդներն են լուսանքներ շա-
խարհագրած: Եւ անոնք որոնք իրենց
չունենալով ժողովուրդի մասնաշա-
կան զարգացումը և իտէալական
ձգտումները առաջացնելու գալա-
փարը, չունենալով գէթ իրենց հա-
մար որոշ ուղղութիւն մը, այլ ըրի
թերթի մը խմբագիրը կուշտելու
և կամ տպրուստ մը հայթայթելու
մարումայն թեւադրուած, առանց
պէտք եղած մտային պաշարը հա-
ւաքած ըլլալու, ձեռնարկած են
թերթի մը հրատախակութեանը,
և այսպէս իրենց նեխած ուղեղի
զստանցանքները ու յոխորտանք-
ները թափելով թունաւորած ու
փթացուցած են ժողովուրդի սիրտը
ու միտքը, մարած անոր մտաւորա-
կան հայեացքները: Եւ անցմէ զտա-
նելած են իրենց պաշտօնին բացար-
ձակապէս անգիտակից խմբագիրներ
ալ, որոնք չկրնալով ուրիշ ունէ
կերպով առաջ տանիլ իրենց դաւա-
նած կեղծ վարդապետութիւնները,
թերթ մը հրապա, ակ նետելով ան-
խղճօրէն հարուածել սկսած են ալ
ու ձախը, առանց հաստատուն
փաստեր ցուցնելու, թորհի գործիս,
հակազգային գաղափարներ տա-
րածող, փողոցային ագեւ մակդիր-
ներով ուղարտած են նոյն իսկ ա-
նանկ թերթեր, որոնք իրենց դու-
րալթեամբը, մեծապէս նպաստած
են ժողովուրդի ամեն կերպ առա-
ջոցման, և այդ կեղծարարները ի-
րենց սուտ ու խաբուսիկ դիմակին
տակ կ'ըկտած՝ կատաղութեան փր-
կովորդներն են լուսանքներ շա-
խարհագրած: Եւ անոնք որոնք իրենց
չունենալով ժողովուրդի մասնաշա-
կան զարգացումը և իտէալական
ձգտումները առաջացնելու գալա-
փարը, չունենալով գէթ իրենց հա-
մար որոշ ուղղութիւն մը, այլ ըրի
թերթի մը խմբագիրը կուշտելու
և կամ տպրուստ մը հայթայթելու
մարումայն թեւադրուած, առանց
պէտք եղած մտային պաշարը հա-
ւաքած ըլլալու, ձեռնարկած են
թերթի մը հրատախակութեանը,
և այսպէս իրենց նեխած ուղեղի
զստանցանքները ու յոխորտանք-
ները թափելով թունաւորած ո

մատթիւնը չընել և մինակ ու մի-
նակ նպատակադարձաւ ու անկեղծ
ցուցնել իրենց թերթը :

Սեւերյոզ իսկ է ըսել թէ , այդ
դիմակաւորները երկար տառն չը
պիտի կրնան խաղալ իրենց պագալի
դերը , ժամանակի հոլովումին հետ,
բաւձրանալով յաւել ժողովուրդի
զարգացման մակարդակը , օր մը
պիտի հասնի ներկայէն բոլորովին
տարբեր նպատակադարձաւ աստի-
ճանի մը , և ան ասան պիտի լըք-
ուին , պիտի վատրուին , և ա՛յ դու
յուլթիւն չը պիտի կրնան ունենալ
ժողովուրդի վնասող այդ տարբերը ,
և ալ իրենց իսկական գիմակովը
պիտի երեսն ըստ անկեղծու-
թեան փայլուն չպարին տակ պար-
աբկաւ ընկերութեան այդ խորթ
ու անզոյն զաւակները :

Մ.

Վ Ճ Ի Ռ

Մեռան գացին ծնողք՝ քոյրերս ,
Պանդուխտ Խաչուր կանցնին օրերս .
Տունս այրած , կողպատուած ,
Օտար երկիր կը մուրամ հաց :

Կուլայ , կ'ողբայ հէգ Հայաստան ,
Պար կը պարէ պիղծ Եւրոպան .
Թիւրքը , քիւրդը , ա՛խ չամցած ,
Կ'ստեն «կոյր է Հայուն Աստուած» :

Տիգրիս , մասիս կուլան կ'ողբան ,
Թշուառ կարին , Տարօն ու վան .
Հոգիս Սասուն , ճանս Զէյթուն ,
Դեռ կը թափեն կարմիր արիւն :

Աղին հարկը հազար ուրբեր ,
Անգին Աստուած դեռ՝ անտարբեր
Խելքիս կուգայ , արդեօք իրա՛ն ,
Նա ալ թիւրքէն կաշառք կերաւ :

Հազար տարի միաբերան ,
Պաշտեցինք մենք Աւետարան .
Աւետարան պաշտողք մեռան ,
Յաղթեցին միշտ մահիկ , Ղուրան :

Եկէ՛ք , հայեր , սէ՛ր , զէնք սիրենք ,
Այսպէ՛ս միայն պիտի յաղթենք :

ՄՐՈՒՍԱՅ

Սիւրսարէ, 26 փետր. 98:

ՀԵՐՔՈՒՄԻՆ ԴԵՄ

ԱՌ Ս. Ք. Տ. Յ . . .

«Տաւրոս ի 4րդ. թիւին մէջ հը-
րատարակուած մեր «Ազեաալի ցոյց
մը» խորագրով խմբագրական յօդ-
ուածին հերքումը կարդացի : Իրաւ
որ հարկ չը պիտի դատէի այդ տե-
սակ թաղիկ , տափակ ու ստապա-
սիր յերկրանքներով շինուած զը-
րութեան մը պատասխանել , եթէ
գեթաղաբար գրողը . . . նաեւ
սքեմի տակ ծածկուած ստորագրողն

ալ հակասական անձնաւորութիւն-
ներ չըլլային , նոյն իսկ իրարու
նկատմամբ :

Շնորհակալութեան արժանի կը
գտնեմ «Իրաւունք»-ի խմբագրու-
թիւնն որ ճշակաստ հանելով այդ
գրութիւնը , միմիայն անոր անի-
մաստ , սուտ ու վրան բաց այլան-
դակութիւնները պահած է մեզի :

Է՛հ , խորտակ «Տաւրոս» , քեզի
կ'իյնայ այս տեսակ գիմակաւորներ
գտնել , մերկացնել և զանաք իրենց
այլազան կաշիներէն ալ դուրս քա-
շել հանել . քեզի կ'իյնայ , կը կրկ-
նեմ , այս երկու գիրքը հակասող ,
մոլթին մէջ գիւղային ծիծաղով մը
գիրքը հալածող և իրարու գոյու-
թեան պատճառով անձնաւորու-
թիւններ տեսարանի մը վրայ բերել ,
որոց մին որչա՛փ միամիտ , անշըջ
հայեաց , տգէտ ու անուղղայ է ,
միւսն ալ այնքա՛ն նենգամիտ , գաւ-
նազգեստ գայլերու կերպարանքով
ու սիտակալ է :

Բայց ի՞նչ կ'ըսես ասոր , երբ մու-
թին մէջ իրարու գոյութեան սպառ-
նացող այս երկու անձերը ձեռք
ձեռքի կուտան ու սուտ մը յերիւ-
րեւ անխղճութիւնը կ'ընեն : Ու
այդ սուտը կը գրուի նենգամիտին
կողմէն , իսկ միամիտն ալ կը ստու-
րագրէ : Ի՛նչ է այդ գրութեան ի-
մաստը զոր միամիտը կը ստորագրէ .
«Վարդանանց հանգէսին մէջ վեց-
հարուած նետողները կը ճանհայ
ինքը . . . գիտէ թէ Դաշնակցական-
ներու խեղապատակին ծառայող
անձնաւորութիւններ չէին . . . ու
լովհետեւ անոնք տառնկ գոհիկ-բոհիկ
ցոյցեր չեն ըներ . . . վերջապէ՛ս
եթէ «Տաւրոս»-ի թղթակիցը պնդե-
լու ըլլայ իր ըսածներուն վրայ ,
այն ասան ինքն ալ պիտի հարկա-
գրուի եղբր յաւանքէ յաւանքէ
հրապարակ հանել . . . » : Ասիկա
յանուն ճշմարտութեան , յանուն
արդարութեան , եթէ ո՛չ յանուն
Դաշնակցութեան պիտի ըլլայ , չեմ
գիտեր :

Միայն թէ երեսդ ճերմակ ըլլայ ,
Պարսն Ս. Ք. Ա. Յ. , որ քեռէ զատ
ամենքն ալ կոյր կը նկատես . Իրաւ
որ արժանապատուութեանդ չենք ձը-
գեր ատանք զրպարտութիւն մը
տարածայնելու :

Մանէ՛ս , թեկէ՛ղ , փութէ՛ս . . .
ահա՛ այս երեք բառերն ալ մեկնե-
լու կարօտ չեն , որովհետեւ սուտ
թեան տապալակը վաղուց արդէն
պատուեցաւ : Ո՛չ , չէինք ուզեր որ
դուն ալ այդ սեւ սքեմին տակ ,
կոշումիդ բոլորովին հակառակ , ու
ռանց մտածելու , առանց կշռելու
և առանց ճանչնալու զիմացիններդ ,
խաբուելով անոնց փաղաքոյ խօս-
քերէն , ելնես ժողովուրդին մէջ
անմիութիւն սերմանես , մէկը հար-
ուածես , միւսը զրպարտես և ինչ
որ չահամը անձերու լեզուն միայն
կ'արտաբերէ , զայն թուլածկօրէն
յեղյեղես ամեն տեղ . . . : Կը ցա-
ւինք վրադ որ անցեալի դառն փոր-
ձերէն չհասկցար թէ ժողովուրդը
կուսակցական ըլլալէ կը դադրի ,

ժողովուրդը յուսախար եղած է
այդ աղուկներու խաբեքալութիւն-
ներէն և այլեւս կը փնտռէ այնպիսի՝
անձնաւորացներ , որոնք անկեղծ ,
ճշմարիտ ու գործունեայ ըլլան :

Ու դուն , խեղճ սքեմի տակ
ծածկուած մարդ , իսկ դուն այսօր
կուսակցութեան մը պոչէն կը բըւ-
նես . . . ամո՛շ . . . :

Կը գրես թէ . . . ո՛չ , կը ստու-
րագրես թէ ամեն բան գիտես :

Լաւ դերք ես բանաձեւդ , միայն
թէ քանի մը հարցումներ ունիմ
քեզի ընելիք . ո՛վ էր այդ պօռօտու-
խօս պարոնն որ բեմին վրայ կը
բաճարանար և Դաշնակցութեան
պանծալի անունը կը գաւազնէր
սրահին մէջ , ո՛վ էր այն պարոնն
որ արիւնի մէջ կը շաղկապէր , եր-
բոր համարձակած էր ըսելու թէ
«Ախպար , գո՛ւթ ունեցէք այս
խեղճ կիներուն վրայ , այս պզտիկ
մանուկներուն վրայ . . . տսիկա
քաջութիւն է . . . եւ այլն » . ո՛վ
էր այն պարոնը որ սրահին մէջ կը
նետէր վեց-հարուած լեկեցէ Դաշ-
նակցութիւն» պօռալով : Գնա՛ ,
հարցո՛ւր նաեւ քու գրութեան հե-
ղինակին ալ , որուն լեզուէն բըւ-
նուելու գեթաղալութիւնն ունեցած
ես :

Ո՛չ , ո՛չ . ես դարձի՛ր , Պարոն
սքեմի տակ ծածկուած Ս. Ք. Տ. Յ.
ե՛ս դարձի՛ր . եկեղեցիէն դուրս
քու կոշումդ ուրիշ բան չէ եթէ ոչ
Միութեան սուրբ գաղափարին աշ-
խատողն ու սերմանացանն ըլլալ :
Ժամանակը կը հասնի , և դուն կը
տեսնես թէ որոնք էին պատճառ-
եղողները : Մենք հարկ չենք դա-
տեր առաջուց ըսելու թէ բոլոր քա-
ղաքը խառնուցները մեր եկեղեցիի
զաւակներ ըլլալէ հետեւ , ճիգովիդ ,
օտարադաւան ու կատարեալ շա-
համը անձնաւորութիւններ էին ,
որոնք մուլթին մէջ գործեցին ամեն
բան :

Երկու խօսք ալ եթէ յաջորդ յօդ-
ուածը քեզի ներկայացուի որ ստու-
րագրութիւնդ գնես , խորհուրդ
կուտանք որ կարգաւ անգամ մը ,
հասկնաւ ու յետոյ ստորագրես :
Գուցէ՛ վեց-հարուած նետողներու
անունները գրուած են . ան ասան
քաջութիւն ունեցիր ըսելու . « Ո՛չ ,
չեմ՝ կրնար դաւաճան մ'ըլլալ այս
սեւ սքեմի տակ . . . » :

ԱՆՆՈ ԱՄՆԱԿԱՆ ՄԸ

898 Մարտ 13

Ֆ. Պրիստ

ԻՌՈՒՆ ՀԻՄԱՆ ՎՐԱՅ ԻՌՈՒՆ ՇԵՆՔ

Վերջերս հրատարակուող «Շարժում»
անուն թերթին 12րդ. թիւին մէջ
«Յարգին տակէն» խորագրով գրութիւն
մը տեսնուեցաւ , որ ծայրէ ծայր նոյն
թերթին խմբագիրներէն մէկուն հեղի-
նակութիւնը ըլլալը ինքնին հասկա-
նալի էր արդէն չատերուէ : Թերթ մը
որ շահասիրութեամբ ծախած է իր
անկախութիւնը ու զայն կը պարտկէ
հասարակութիւնէն՝ միանգամայն չեղ-
նալու :

զինք չեզոք հռչակելով . ուրեմն հարկ
չկայ զարմանալու , երբ միեւնոյն թեր-
թը նոր օրինակ տառեր ալ կը մանկ
այծմ :

Նախ պէտք կը զգամ «Շարժում»-ի
Տիրացու խմբագիրներուն հարցունել
թէ , եթէ երբէք ստուգիւ Լօվէչէն
այդպիսի քառթ մը ստացած էին , ա-
ռանց իրաւունքի խմբագրութեան բէշը
բռնելու , չէի՞ն կրնար եւ միթէ բա-
նաւոր չէր որ շիտկէ շիտակ ինծի հետ
լինէր իրենց գործը : Ենթադրեմք թէ
իբր անկախ մարդ իմ սեպական հա-
մոզումովս , ի վնաս «Շարժում»-ի , ա-
րարքներու մէջ գտնուեցայ , «Իրաւ-
ունք»-ի խմբագրութիւնը ինչո՞վ մեղա-
դրելի է , չէ՞ որ ես միակ պատասխա-
նատուն եմ իմ գործած չարիքիս : Ու-
րեմն ի՞նչ ուզել կամիք , խմբագրու-
թիւնն ալ մէջ առնելով : Քիչ մը վե-
հանձնութիւն ունեցէք եւ անհատա-
կանութիւնը յարգեցէք : Տեսէք թէ
սուտ մը ի՞նչպէս երեւան կը հանուի :
Դուք կարծեղով թէ Լօվէչի մէջ բաւա-
կան թուով հայեր կը գտնուին , որով
չա՛տ դժուար պիտի լինէր ինձ համար
որոշել հեղինակը : Ձեր գոյութիւն չու-
նեցող «Փառթ»-ին , ուստի չա՛տ նրբին
գիւտնադիտութիւն մը նկատեցիր այդ
երեւակայական քառթ ստեղծելով , եւ
այդու կը կարծէք զիմ անպատուած
ըլլալ առանց ի նկատի առնելու : Ձեր
խմբագրի կոչումը եւ պարտականու-
թիւնը : Կ'երեւի թէ դուք այնքա՛ն
հեռուն կը բնակիք քառթանապատութեան
զգացումէն որ բնաւ չէք վարանիր ու-
րիշներու արժանապատուութեան հետ
քաջուելու : Ափսո՛ս կը զղջամ Ձեր բա-
րոյական այս միջակութեան վրայ :

Լօվէչի մէջ կան ընդ ամենը հայ բը-
ժիշկ մը , հայ ժամագործ մը եւ հայ
սրճարանապետ մը : Ես միայն այս վեր-
ջինը մօտէն ճանչնալու առիթ ունեցած
եմ , այն ալ իր արհեստին բերումովը :
Իսկ միւս երկուսը թերեւս ոչ թերթ
կ'ստանան եւ ոչ ալ կը կարգան : Արդ՝
Լօվէչի մէջ որո՞ւ պատուիրած եմ «Շար-
ժում» չի կարգալ կամ մերժել , պէտք
է սա հաստատուի : Ընկերական չըջա-
նակի մը մէջ կրնայ ըլլալ որ ինձ ուղ-
ղուած հարցման մը առթիւ , «Շար-
ժում»-ի մասին իմ կազմած նպատաւոր
կամ աննպատ համոզումն հաղորդած
ըլլամ , եւ կարծեմ թէ «Շարժում»-ի
խմբագրութիւնը շատ անկարող է եւ
երբէք իրաւունք չունի կաշկանդել իմ
այդ ազատութիւնս : Եւ ինչ որ կը յի-
շեմ բաժն ըլլալ բարեկամական չըջա-
նակին մէջ նոյնը եւ հրապարակաւ
կրկնելու չափ քաջութիւն ունիմ ցմիշտ
թէ «Շարժում»-ը ծնելէ առաջ Դաշնակ-
ցութեան աւագանի մէջ մկրտուած էր ,
սակարկութեան մը համաձայն : Կրնայ
սխալ եղած ըլլալ իմ այս համոզումն ,
բայց ցարդ բանաւոր ապացոյցներ չը
կան զայն բարեփոխելու : Այո՛ , բաժն
եմ նաեւ թէ անճա՛ն եւ անվայել էր
Վարդ-Պատրիքօֆի ինքնագիր կենսա-
գրութիւնը՝ հրատարակել իրեւ թեր-
թօն հասարակութիւնը խաբելու ծա-
ռայող կեղծ ձեւի մը տակ , որպէս թէ
յիշեալի յիշատակաբանը արոպաանման-
եան բարեկամի մը մօտ գտնուած լինէր :
Ամեն մարդ գիտէր թէ ո՞վ է եւ ո՞ւր
կը բնակի այդ հերոսը , ինչո՞ւ անոր
արժէքը նսեմացունել այդ կեղծ ու
պատիւ բացարձակութիւններով :

Այս ամենը ահա , ինչպէս կ'երեւի
Ձեր ականջը հասած էր եւ դուք պատ-
րուակ մը կը փնտռէք եղբր Ձեր ներ-
քին էութիւնը մեզի պատկերացնելու ,
այդ մասին երախտապարտ եմք : Կը
հասկնամ Ձեր միտքը : Թէեւ փափաքելի
էր որ մեր հասարակութիւնը գտնուէր
մեծաւ մասամբ այն մասաւոր զարգա-
ման եւ նիւթական բարեկեցութեան

